

Asia: VN/11304/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi vuoden 2026 tuloveroasteikosta sekä tuloverolain ja verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Caritas ry (SC) kiittää mahdollisuudesta lausua valtiovarainministeriölle hallituksen esitysluonnoksesta. Keskitymme lausunrossamme ehdotukseen tuloverolain lahjoitusvähennystä koskevien säännöksiä muuttamisesta siten, että vähennyskelpoisten lahjoitusten saajajoukkoa laajennettaisiin sekä valvontaan liittyviin huomioihin.

SC suhtautuu lähtökohtaisen myönteisesti lahjoitusten verovähennysoikeuden laajentamiseen, tämän pitäisi kuitenkin tapahtua niin, että kaikkia yleishyödyllisiä järjestöjä kohdellaan yhdenvertaisesti. SC kuuluu osaksi kansainvälistä Caritas järjestöverkostoa, joka on heti Punaisen Ristin jälkeen suurin avustus- ja kehitysyhteistyöjärjestö maailmassa. Yksityisillä lahjoituksilla on iso merkitys järjestön toiminnassa, kun turvaamme haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten elämää. Verovähennysoikeuden laajentaminen tukisi suomalaisten halua lahjoittaa ja tukea myös kansainvälistä kehitysyhteistyötä ja humanitaarista apua. Esityksessä lahjoitusten verovähennysoikeus on rajattu siten, että vähennyskelpoisia olisivat nykyisten yliopistojen ja korkeakoulujen saamien lahjoitusten lisäksi ”rahalahjoitukset, jotka on tehty tiedettä, taidetta, suomalaisen kulttuuriperinnön säilyttämistä, nuorisotyötä tai -toimintaa, liikuntaa, urheilua tai lasten asemaa tukevaan tai edistävään tarkoitukseen”. Rajaus sulkee ulos merkittävän osan suomalaisen järjestökentän toiminnasta. Samoin suuri osa humanitaarisesta avusta jäisi verovähennysoikeuden ulkopuolelle. Käytännössä tämä tarkoittaa, että esimerkiksi Ukrainaan annettu humanitaarinen apu ei olisi verovähennyskelpoista, ellei se kohdennu nimenomaisesti mainittuihin tarkoituksiin.

Esityksen mukainen lahjoitusvähennyksen laajentumisen ala pohjautuu hallituksen keväällä 2024 kehysriihessä tekemään linjaukseen. SC pitää erittäin huolestuttavana sitä, että laajennus ei koskisi kattavasti kaikkia sosiaali- ja terveysalan järjestöille suunnattuja lahjoituksia. On mahdollista, että

lahjoitukset suuntautuvat muutoksen jälkeen muiden kohteiden sijaan enemmän niihin, joista lahjoitusvähennyksen saa. Tältä osin muutos heikentäisi ulkopuolelle jäävien järjestöjen taloudellista tilannetta. Sosiaali- ja terveystalouden järjestöjen talouteen vaikuttaa vielä samaan aikaan myös järjestöille myönnettävien valtionavustusten väheneminen. (yhteensä 140 miljoonalla eurolla, hallituskauden loppuun mennessä. Tämä tarkoittaa arvioituna vähintään 2000 henkilötyövuoden menetystä toimialalta) SC katsoo, että esityksen vaikutusten arviointia olisi syytä vielä selkeyttää ja täsmentää. SC ei keksi mitään hyväksyttäviä perusteluja sille, miksi esimerkiksi liikuntaa tai nuorisotyötä edistävään tarkoitukseen tehdyt lahjoitukset oikeuttavat lahjoitusvähennykseen, mutta esimerkiksi ikäihmisten, mielenterveyskuntoutujien tai vakavasti sairaiden parissa tehtävä järjestötyö ei olisi lahjoitusvähennyksen arvoista työtä.

Esitys jättää liiaksi Verohallinnon virkailijoiden harkinnan varaan sen, millaisten toimintojen katsotaan palvelevan esimerkiksi lasten asemaa tukevaa tai edistävää tarkoitusta. Esimerkiksi mielenterveys- ja päihdetyössä, vanhustyössä ja vakavasti sairaiden parissa tehtävässä järjestötyössä työn kohderyhmään kuuluvat ihmiset ovat lähes poikkeuksetta jonkun lapsen vanhempia, isovanhempia tai muita läheisiä, tai ihmisiä, joista myöhemmin elämässään tulee sellaisia. Siksi heidän terveytensä ja hyvinvointinsa edistäminen myös lähes aina on lasten asemaa tukevaa ja edistävää työtä. Lisäksi esimerkiksi monilla potilas- ja kansanterveysjärjestöillä on lapsiin ja heidän läheisiin liittyvää tukea tarjolla, vaikka eivät suoranaisesti ”lapsijärjestöjä” olekaan.

SC Vakava huolenaihe on se, että jos lahjoitusvähennykseen oikeuttavat tarkoitukset jätetään lainsäädäntöön näin tulkinnanvaraisiksi, järjestöjä tullaan kohtelevaan myös Verohallinnon päätöksenteossa epäyhtenäisesti. Nimeämispäätöksen saaminen saattaa silloin riippua siitä, millä tavalla järjestö on toimintansa ja sen tarkoitukset hakemukseen muotoillut ja kuka Verohallinnon virkahenkilö asiaa käsittelee. Lahjansaajajoukon määrittelemiseksi tavalla, joka kohtelisi järjestöjä yhtenäisesti, ja tavalla, joka ennaltaehkäisisi viranomaisen erilaisia tulkintoja, on Vastuullinen lahjoittaminen Vala ry yhdessä muiden järjestöjen kanssa antanut ministeriölle selkeän ehdotuksen. Siinä lahjoitusvähennykseen oikeuttavien lahjoitusten saajajoukko laajennettaisiin kaikkiin yhdistyksiin ja säätiöihin, joilla on rahankeräyslain mukainen rahankeräyslupa. Poliisihallitus valvoo kaikkea Suomessa rahankeräyslupan nojalla tapahtuvaa rahankeräämistä, kaikkia luvanhaltijoita, ja kerää näiltä rahankeräyslain 12 §:n mukaiset vuosiluonnokset. Siksi SC katsoo, että julkisten varojen tehokkaan käytön kannaltakin epätarkoituksenmukaisena ehdotusta, jossa Verohallintoon luotaisiin monin osin rahankeräysvalvonnan kanssa päällekkäiset valvontaprosessit. Tämä on myös täysin ristiriidassa suhteessa hallitusohjelmaan ja kansalaisjärjestöstrategiaan kirjattuihin tavoitteisiin järjestöjen hallinnollisen taakan keventämiseksi.

Samoin seuraavat vaatimukset tuntuvat SC mukaan kohtuuttomilta. Esimerkiksi vaatimusta siitä, että ehdotetun TVL 57 a §:n mukaan yhteisöllä tulisi olla tilintarkastuslain mukainen tilintarkastaja, ei ole ehdotuksessa lainkaan perusteltu. Rahankeräyslupan saaminen ei edellytä tilintarkastajaa. Rahankeräyslupan haltijoiden joukossa on erittäin merkittävä osuus pieniä yhdistyksiä, joiden kohdalla tilintarkastajaa ei ole valittu, koska tilintarkastus- tai yhdistyslaki eivät sitä heiltä edellytä. Samoin toimintakertomusta ei tulisi vaatia lahjoitusvähennyksestä koskeissa säännöksissä, sillä yhdistyslain 37 a §:n mukaan yhdistyksen tilinpäätös ja toimintakertomus on laadittava kirjanpitolain

(1336/1997) mukaisesti. Lisäksi lahjansaajien velvollisuutta identifioida ja ilmoittaa Verohallinnolle lahjanantajien tiedot tulisi luopua. Tämä lisäisi merkittävästi järjestöjen hallinnollista työtä ja on myös tietosuojanäkökulmasta arveluttava järjestely. Lahjoitusvähennyksiin kohdistetun verovalvonnan tulisi kohdistua lahjoituksenantajien veroilmoituksiin.

SC katsoo, että on perusteltua laajentaa ja tarkastella uudestaan lahjoitusten verovähennysoikeus kaikkiin yhdistyksiin ja säätiöihin, joilla on rahankeräyslupa. Ja valvontaa ja järjestöjen lisäävää työtä ja byrokratiaa tulisi välttää, ei lisätä, jota hallitus on omassa hallitusohjelmassaan myös painottanut.

Lisätietoja Larissa Franz-Koivisto, Suomen Caritas ry:n pääsihteeri, larissa.franz@caritas.fi,
0503002515

Franz-Koivisto Larissa
Suomen Caritas ry - pääsihteeri